

Keresztény Magvető.

Az Unitárius Irodalmi Társaság folyóirata.

Szerkesztették:

VÁRI ALBERT

és

P. SZENTMÁRTONI KÁLMÁN.

LXXIV. KÖTET.

1942. ÉVFOLYAM.

1942.

Lengyel-nyomda Kolozsvár, Bólyai-u. 7.

Felelős vezető: Lengyel Albert.

T A R T A L O M

1. Hittani, bölcséleti és neveléstudományi dolgozatok.

	Lapszám
Hit, vallás, egyház. Dr. Gyulai Zoltán — — — —	1
A technika rohamos fejlődésének hatása a vallásos érzésre. Gál Vilmos — — — — — — — —	12
A pogány Lin Yutang. Székely D. Gyula — — — —	25
Egyház és állam. Dr. Gyulai Zoltán — — — — —	59
A végső problémák keresője. (Emlékezés dr. Varga Bélára.) Dr. Kemény Gábor — — — — — —	105
Magyar nemzeti nevelés a családban és az iskolában. P. Szentmártoni Kálmán — — — — — — —	109
A templom és az iskola. Dr. Mikó Imre — — — —	116
Laotse. Dr. Gyulai Zoltán — — — — — — —	125
Jób két arca. Kővári Jakab — — — — — — —	167
Laotse. Dr. Gyulai Zoltán — — — — — — —	213
Reform és fejlődés. Dr. Gelei József — — — — —	225
Reformáció és unitarizmus. Simén Dániel — — — —	231
Unitárius életeszmények. Zoltán Sándor — — — —	240
Laotse. Dr. Gyulai Zoltán — — — — — — —	246

2. Életrajzok, történelmi cikkek.

Egyházi jogtörténeti adalék. Dr. Ferenczy Géza — —	17
A görög-keleti magyarok. Dr. Tóth György — — —	22
Brassai Sámuel és a muzsika. Lakatos István — — —	34
Dr. Tóth György. Vári Albert — — — — — —	49
Búcsúszavak dr. Tóth György ravatalánál az U. I. T. nevében. Dr. Csiki Gábor — — — — — — —	52
Kovács Imre 1866—1942. Vári Albert — — — —	53
Búcsúbeszéd dr. Varga Béla koporsójánál. Dr. Gelei József — — — — — — — — — —	54
Az Első Unitárius Népfőiskolai Tanfolyam Kolozsvárt. —	69

Tartalom.

	Lapszám
Megnyitó beszéd. Dr. Abrudbányai János — — — —	69
Üdvözet. Józan Miklós — — — — — — — —	72
A mélység élettörvénye. Simén Dániel — — — —	73
A keserű pohár. Vári Albert — — — — — — — —	78
Szántatok új szántást. Dr. Abrudbányai János — —	83
Kik vettek részt az Első Népfőiskolai Tanfolyamon? Dr. Abrudbányai János — — — — — — — —	88
Beszámoló a Tanfolyamról általában. Dr. Kiss Elek —	90
A magyar nép. Dr. Gelei József — — — — — — — —	94
Mit éreznek a hallgatók. Dr. Abrudbányai János — —	99
Brassai Sámuel és a muzsika. Lakatos István — — —	143
Vitéz nagybányai Horthy István. Szent-Iványi Gábor —	161
Dr. bölöni Mikó Freenc. J. M. — — — — — — — —	165
Az ősz „zsidó-keresztény” mozgalom megszűnése. Lőrinczy Géza — — — — — — — — — —	178
Jóltevőink emléke. Megnyitó beszéd. Gálffy Zsigmond —	188
Augusztinovics Pál. Benczédi Pál — — — — — — — —	189
Bezáró beszéd. Józan Miklós — — — — — — — —	199
Adalékok Nagyfalusi Fekete Gábor életrajzához. Dr. Tóth György — — — — — — — — — —	200
Mikor és hogyan alakult meg a kolozsvári unitárius Kol- légium Olvasóegylete. P. Szentmártoni Kálmán —	228
Brassai Sámuel és a muzsika. Lakatos István — — —	260
Halottaink. V. A.	
Kovács Lajos — — — — — — — — — —	265
Dr. Zsakó Andor — — — — — — — — — —	266
Bölöni Vilmos — — — — — — — — — —	266
Katona Ferenc — — — — — — — — — —	267

3. Irodalom és művészet.

Mikó Imre: Huszonkét év 1918—40. Ism. Szentmártoni Kálmán — — — — — — — — — —	42
Az Unitárius Irodalmi Társaság 1942. május 17-én tar- tott felolvasó ülése. — — — — — — — — — —	151
Péter Lajos: A székelykeresztúri unitárius gimnázium rö- vid története különös tekintettel a román megszállás éveire. — — — — — — — — — —	152
Kristóf György: Tudományos intézetek Erdélyben. —	153

	Lapszám
Végh József: Hogyan él ma az erdélyi magyar társadalom. — — — — — — — — — —	153
Lőrinczy Géza: A negyedik evangélium. — — — —	154

4. Különlélek.

Olvasóinkhoz. Szerkesztőség. 47. Új teológiai magántanár. 47. Szabédi Székely László kitüntetése. 47. Felhívás a keresztúri vendiákokhoz. 47. László Gyula. 48. Gyász hírek — László János, Balázs Andrásné sz. Balogh Ilona, Tanka Károly. 48. Az Unitárius Irodalmi Társaság felolvasó ülése. 102. Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör Budapesten tartott rendkívüli közgyűlésének tárgysorozata. 103. Bölön. 103. Beszterce. 103. Leány Népfőiskolai tanfolyam. 104. Iskolán kívüli Népnevelés. 104. A lelkeszi továbbképző tanfolyam missziói szolgálata. 156. Jóltevők emlékünnepélye. 159. Új civilizációt várunk. 159. A biborosi kollégium tagjai. 160. Gyász hírek — özv. Gábor Albertné sz. Gáspár Katalin. 160. Kelemen Lajos. 237. A közélet tisztasága. 237. A gyermekek vallása. 238. Beíratkozás főgimnáziumainkba. 238. Hét nyelven jelenik meg a Néptanítók Lapja. 239. Márkos Albert. 239. Az Egyházi Főtanács elmarad. 224. Az új határon túl maradt híveink helyzete. 224. Hitoktató lelkészek. 224. Egyházjavítás és hitjavítás. 268. November 15. 268. Körösi Csoma Sándor. 268. A bolsevizmus jubilál. 269. A Dávid Ferenc Egylet előadás sorozata. 269. Zilahy Lajos adománya. 270. Fejedelmi hamvakat temetett Kolozsvár. 271. Kádár József emlékezete. 271. A Magyar Kultúrális Egyesületek közgyűlése. 271. A kolozsvári színjátszás 150 éves. A Magyar Kultúrális Egyesületek Országos Szövetségének választása. 272. Pályázati hirdetés. 272.

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LXXIV. ÉVF. 1942.

JANUÁR—FEBRUÁR

1. FÜZET.

Hit, vallás, egyház.*

Most kérdezhetné valaki, hogyha az elmondottak** képezik a hit eredetét, mi az, amit ez nekünk ad, miben áll a hit tartalma. A felelet az, hogy adja a megnyugvást arra a nyugtalanságra, ami lelkünket a kézzel fogható világon túli kérdések felé hajtja. Megnyugvást ad egy képben, amely kép felöleli a mi köznapi világunkat és ezt behelyezi egy nagy képbe, ami átöleli az egész világot. Itt helyet kapunk, és bár a világmindenséghez képest kicsinyek vagyunk, kicsinységünk dacára is jelentőséget nyerünk. Jelentőségünk oly nagy, hogy közvetlen kapcsolatba lépünk a legfőbb élet forrásával, de alá is leszünk rendelve; alárendeltségünk azonban egyszersmind gondoskodás is rólunk. Alá leszünk rendelve és mégis felelősek vagyunk. Kicsinyek vagyunk, de egy végtelenbe jutó fejlődési lehetőség áll előttünk. Sok mindent mondhatnék még így és mégsem fejteném ki eléggé. De nem is ez a szóban való kifejtés a fontos, hanem mindennek a megérzése. Mindennek a megérzése egy érzelemben nyilvánul meg, amely érzelmenek nincsen szüksége szavakra, amelyik önmagának világos, érthető és elég. Innen a nagy elhivatottak belső lelki nyugalma és innen van az, amit Buddha képeken látunk és amiről csodálatosan nyilatkoznak azok az utazók, akik ezeket a Buddha-szobrokat a magok természetes nagyságukban látták, hogy azokon a belső lelki nyugalom és belső lelki boldogság csodálatos, sugárzó derűje ül. Tehát az eredmény egy megnyugtató, boldogító, felemelő érzélem. Ennek az érzelmenek nagy gyakorlati jelentősége van,

* Szerző előadta a Dávid Ferenc Egylet 1941. okt. 24-én tartott előadó ülésén.

** Lásd: Keresztény magvető, LXXIII. évf. 1941. 235.